

Περιβάλλον και Ορθοδοξία στη σύγχρονη εποχή

/ [Πεμπτουσία](#)

Image not found or type unknown

Το διάστημα που ακολούθησε μετά τη ζωή των Αγίων Πατέρων έως σήμερα, παραδείγματα αρμονικής συνύπαρξης ανθρώπου και φύσης αποτελούν αναμφισβήτητα οι βίοι των Αγίων. Παράλληλα βέβαια, οι βίοι των μοναχών και ασκητών, οι οποίοι έζησαν ή ζουν σήμερα μιμούμενοι τον τρόπο ζωής των Αγίων, εμφανίζονται και αυτοί να αναπτύσσουν μία ιδιαίτερη σχέση με το περιβάλλον.

Οι άγιοι θεώνται την κτίση πάντα σε σχέση με τον Θεό και όχι αποκομμένη από τον Δημιουργό της, συμμερίζονται τον πόνο της και συνωδίνουν μαζί της. Οι ασκητές βρίσκονται σε άμεση αναφορά προς τον Θεό, χρησιμοποιούν τον κόσμο συνετά και, εκφράζοντας τη θέληση του Χριστού, υπακούουν στο θέλημα του Δημιουργού. [\[1\]](#)

Με τη μελέτη των βίων των Αγίων γίνεται σε όλους αντιληπτή η προσπάθειά τους για επιστροφή σε μία αρμονική συνύπαρξη με τη φύση και παράλληλα για συμφιλίωση του ανθρώπου με τα υπόλοιπα στοιχεία της Δημιουργίας. Ο ορθόδοξος μοναχισμός και το φυσικό οικοσύστημα συνυπάρχουν αρμονικά, χωρίς μάλιστα να εκφράζεται εχθρότητα ή περιφρόνηση για τον σύγχρονο κόσμο.

Την ευθύνη απέναντι στη φύση και στον κόσμο, που πηγάζει από το μοναδικό προνόμιο της ευθύνης και της ελευθερίας του ανθρώπου, κατανόησαν οι Άγιοι της

Εκκλησίας. Παράλληλα, υπέδειξαν και βίωσαν την κατά φύση σχέση ανθρώπου και φυσικού περιβάλλοντος. Ο αββάς Ισαάκ, στην ερώτηση «τι καρδιά εστί ελεήμων;» απαντά πως είναι η καρδιά εκείνου που πονά και αγωνιά για όλη την κτίση, για τους ανθρώπους, για τα άγρια πουλιά, ακόμα και για τους δαίμονες και για κάθε κτίσμα. Συνεχίζοντας δε, μας εξηγεί πως είναι η καρδιά η οποία αδιαλείπτως προσεύχεται κάθε στιγμή για την ελεημοσύνη του Δημιουργού προς όλη την κτίση. [\[2\]](#)

Η εξουσία του ανθρώπου επί των μη ανθρωπίνων κτισμάτων, έτσι όπως μάς φανερώνεται μέσα από τη μαρτυρία των Αγίων μας και την ίδια τη ζωή τους, κινείται και αυτή στο πλαίσιο του «ουχ ούτως έσται εν υμίν» (Μτ. 20,25). Αποτελούν για τους ανθρώπους παράδειγμα μίμησης, διότι προσπαθούν να μας διδάξουν πως «αν τυραννήσουμε την υπόλοιπη κτίση, ή και αν μείνουμε αδιάφοροι σ' αυτή, περιφρονούμε το παράδειγμα του άνω Βασιλιά, και έτσι εμποδιζόμαστε να τον πλησιάσουμε».^[3]

Αποτελώντας πρότυπα Ορθόδοξου ασκητικού ήθους, το οποίο περιλαμβάνει, όπως και θα αναπτύξουμε στη συνέχεια, πολλές μορφές πνευματικής ασκήσεως, όπως νηστεία, εγκράτεια, λιτότητα, ολιγάρκεια, μας διδάσκουν τον τρόπο αντίστασης στον σύγχρονο ευδαιμονισμό. Οι ασκητές Άγιοι δεν σπαταλούν άσκοπα ούτε προβαίνουν σε κατάχρηση των υλικών αγαθών. Αντιθέτως, χρησιμοποιούν μόνο αυτά που χρειάζονται, για να ικανοποιήσουν τις πραγματικές ανάγκες τους και όχι αυτά για τις ανάγκες πολυτέλειας και απολαύσεως, δηλαδή για τις πλασματικές.^[4]

Ο αρχιμανδρίτης Δοσίθεος διερωτάται ενδεικτικά: «αν κάποιος κλαίει για τα όρνεα, τα ζώα, τα ερπετά, ακόμα και τους δαίμονες πως είναι δυνατόν να είναι βλαπτικός για όλη τη δημιουργία;» Για να καταλήξει στη συνέχεια στο συμπέρασμα πως: «Ο ορθόδοξος Χριστιανός: α) δεν ταυτίζει Δημιουργόν και δημιουργήματα γιατί αυτό είναι πανθεισμός, β) Δεν δέχεται θείες ιδιότητες στα κτίσματα γιατί αυτό είναι πανθεισμός, γ) Δεν λατρεύει τα κτίσματα γιατί αυτό είναι ειδωλολατρία, δ) δε λατρεύει τη φύση γενικώς γιατί είναι φυσιολατρία, συνιδιοπορούσα με την ειδωλολατρία, ε) δεν πιστεύει ότι ο Θεός αδιαφορεί για τα δημιουργήματά του καθώς αυτό είναι δεισμός, στ) δεν ταυτίζει εαυτόν μετά των λοιπών ζώων διότι αυτά απλώς έχουν ζωή ενώ αυτός έχει αθάνατο ψυχήν. Πιστεύει δε, μετά του αυτού Πατρός, ότι η ψυχή των ζώων δεν επιδιαμένει μετά την της σαρκός διάλυσιν. Η γη γαρ εστί των κτηνών η ψυχή. Σέβεται την φύση ως έργο Θεού, ζει εν αυτή, τρέφεται εξ αυτής. Δεν εξαντλεί τις δυνατότητες αυτής γνωρίζοντας ότι δεν είναι απεριόριστες».^[5]

[\[1\]](#) Μαράς, 2008, σ. 156.

[2] Μπαλατσούκας, 1996, σ. 133.

[3] Θεόκριτοφ, 2003, σ. 93.

[4] Μπαλατσούκας, 1996, σ. 180.

[5] Δοσίθεος, αρχιμ. σ. 28-30.

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης «Αρχή της Αειφορίας και Ορθόδοξο ήθος: Μία νέα προοπτική στην οικολογική ηθική», του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΡ. ΤΣΟΥΡΑΠΑ. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντα καθηγητή τον Χρήστο Τερέζη και αξιολογητές τους Νικόλαο Κόϊο και Βασίλειο Φανάρα.